

Φιλοσοφία Β΄ Λυκείου

Κεφάλαιο 1^ο «Ξεκινώντας από την απορία»

Διδακτικό σενάριο 3^{ου} μαθήματος

Χρόνος διδασκαλίας: 2 διδακτικές ώρες

Πορεία διδασκαλίας: Παρουσίαση-Κατανόηση θεωρίας βάσει ερωτήσεων-Εφαρμογή της θεωρίας / Παραγωγή λόγου-Αξιολόγηση της διδασκαλίας.

Ενότητα τέταρτη: Φιλοσοφία και Κοινωνία

Α΄ Φάση διδασκαλίας: παρουσίαση διδακτικής ενότητας

Α΄ Υποενότητα: Οι κλάδοι της φιλοσοφίας

Ερώτηση: Με βάση ποιο κριτήριο διακρίνουμε κλάδους ή περιοχές της φιλοσοφικής σκέψης;

- ✓ Ανάλογα με το πρόβλημα που μας απασχολεί ή το θέμα της συζήτησης μιλάμε για βασικούς κλάδους ή περιοχές της φιλοσοφικής σκέψης.

Ερώτηση: Ποιους βασικούς κλάδους της φιλοσοφίας γνωρίζετε;

- ✓ Οι βασικοί κλάδοι της φιλοσοφίας είναι οι εξής: 1. Γνωσιολογία, 2. Μεταφυσική ή Οντολογία, 3. Πρακτική Φιλοσοφία, 4. Ηθική, 5. Πολιτική φιλοσοφία, 6. Αισθητική, 7. Αξιολογία, 8. Λογική.

Ερώτηση: Με τι ασχολείται ο κλάδος της «Γνωσιολογίας»;

- ✓ Ασχολείται με τη γνώση, τις δυνατότητες, τις πηγές, τα είδη, τις μεθόδους απόκτησής της.

Ερώτηση: Ποιον κλάδο ονομάζουν οι φιλόσοφοι «Μεταφυσική ή οντολογία»;

- ✓ Τον κλάδο που ασχολείται με τη βαθύτερη υφή της πραγματικότητας και προσπαθεί να καταλήξει σε μια γενική θεώρηση του κόσμου τον ονομάζουμε «Μεταφυσική ή Οντολογία».

Ερώτηση: Με τι ασχολείται η «Πρακτική φιλοσοφία»;

- ✓ Ασχολείται με τις αρχές που ρυθμίζουν τις πράξεις μας και μας καθοδηγούν στην οργάνωση της ζωής μας.

Ερώτηση: Πώς αλλιώς μπορούμε να ονομάσουμε την «Πρακτική Φιλοσοφία» και γιατί;

- ✓ Αξιολογία, γιατί την «Πρακτική φιλοσοφία» απασχολούν και οι αξίες που μας κατευθύνουν και θέλουμε να πραγματώσουμε.

Ερώτηση: Ποιους άλλους κλάδους περιλαμβάνει η «Πρακτική φιλοσοφία»;

- ✓ Περιλαμβάνει την «Ηθική», την «Πολιτική» και την «Αισθητική».

Ερώτηση: Ποιο το αντικείμενο της «Λογικής»;

- ✓ Ασχολείται με το πώς πρέπει να σκεφτόμαστε, για να σκεφτόμαστε σωστά.

Φιλοσοφία Β΄ Λυκείου

Κεφάλαιο 1^ο «Ξεκινώντας από την απορία»

Β΄ Υποενότητα: Επιχειρήματα

Ερώτηση: Τι είναι επιχείρημα;

- ✓ Είναι η λογική στήριξη των σκέψεών μας που ξεκινά από ορισμένες λογικές προτάσεις (προκειμένες) και καταλήγει στην πρόταση (συμπέρασμα που απορρέει λογικά από αυτές τις προτάσεις) που θέλει να υποστηρίξει.

Ερώτηση: Γιατί η φιλοσοφία δεν αρκείται στις απόψεις αλλά ζητά επιχειρήματα;

- ✓ Γιατί οι σκέψεις μας μπορεί να στηρίζονται σε αυταπάτες και να μας οδηγούν σε πλάνη.

Ερώτηση: Ποια είδη επιχειρημάτων-συλλογισμών γνωρίζετε ανάλογα με την πορεία σκέψης του διανοητή;

- ✓ Αν ξεκινά η σκέψη από κάτι γενικό και αφηρημένο και οδηγείται σε κάτι ειδικό και συγκεκριμένο, το επιχείρημα είναι παραγωγικό, ενώ στην αντίθετη πορεία το επιχείρημα είναι επαγωγικό.

Ερώτηση: Πότε το επιχείρημα είναι ορθό και πότε μη ορθό;

- ✓ Όταν ο συλλογισμός είναι αληθής και ταυτόχρονα έγκυρος. Αληθές είναι το επιχείρημα, όταν και οι προκειμένες και το συμπέρασμα ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Έγκυρο είναι το επιχείρημα, όταν το συμπέρασμα απορρέει λογικά από τις δυο προκειμένες.

Γ΄ Υποενότητα: Φιλοσοφία και Επιστήμες.

Ερώτηση: Καθώς εξελίσσονται οι επιστήμες, η Φιλοσοφία συρρικνώνεται;

- ✓ Όχι, η φιλοσοφία εξακολουθεί να υπάρχει ως διαφορετική εκδήλωση του πνεύματος.

Ερώτηση: Σε τι διαφέρει η Φιλοσοφία από τις άλλες επιστήμες;

- ✓ Διακρίνεται από τις άλλες επιστήμες ως προς το βαθμό γενικότητας αλλά και ως προς την έμφαση σε εννοιολογικές αναζητήσεις και στη βαθύτερη αιτιολόγηση καθημερινών και επιστημονικών πεποιθήσεων.
- ✓ Βοηθά τις άλλες επιστήμες να προσδιορίσουν καλύτερα τις έννοιές τους και να οργανώσουν τις μεθόδους έρευνάς τους.
- ✓ Έπεται αυτών, καθώς συνοψίζει και ερμηνεύει τα πορίσματα των ερευνών τους.
- ✓ Η φιλοσοφία στρέφεται στο παρελθόν, στο στοχασμό του Πλάτωνα ή του Κάντ, για να φωτίσει με τον καλύτερο τρόπο «ανοιχτά» ερωτήματα, ενώ οι άλλες επιστήμες έχουν γραμμική εξέλιξη και δε χρειάζεται να το κάνουν αυτό. Αυτό δε σημαίνει πως αγνοεί την εξέλιξη, αφού μελετά σε βάθος τα πορίσματα των επιστημών (βλ. παραπάνω).

Φιλοσοφία Β΄ Λυκείου

Κεφάλαιο 1^ο «Ξεκινώντας από την απορία»

Β΄ Φάση διδασκαλίας: Κατανόηση της ενότητας

Ερωτήσεις κατανόησης της θεωρίας.

- 1) Η κάθε σκέψη μας είναι επιχείρημα;
- 2) Μπορεί ένα επιχείρημα να είναι έγκυρο αλλά μη αληθές ή το αντίστροφο;

Γ΄ Φάση διδασκαλίας: Παραγωγική-Εφαρμογή της γνώσης

Ερωτήσεις συνδυασμού Θεωρίας και κειμένων.

- 1) Αφού μελετήσετε το απόσπασμα 1 (σελ.22) εντοπίστε το πρόβλημα που θέτει και βάσει της διδακτικής ενότητας να απαντήσετε στο ερώτημα, αν η φιλοσοφία μπορεί να βοηθήσει στην αντιμετώπιση του προβλήματος.
- 2) Αφού μελετήσετε το απόσπασμα 2 (σελ.22) και βάσει της διδακτικής ενότητας
(α) να βρείτε τις διαφορές της Φιλοσοφίας από τις άλλες επιστήμες, και
(β) αναρωτηθείτε, αν ο στοχασμός στα προβλήματα της επιστήμης βοηθά τον επιστήμονα να προεκτείνει τον προβληματισμό του προς την κατεύθυνση της φιλοσοφίας. Για παράδειγμα, πώς η δυνατότητα της κλωνοποίησης ζώων ή ανθρώπων μπορεί να κάνει έναν επιστήμονα να θέσει φιλοσοφικά ερωτήματα:

Δ΄ Φάση διδασκαλίας: Αξιολόγηση της ενότητας

Ερευνήστε αν τα παρακάτω επιχειρήματα είναι ορθά:

- (α) Προκείμενη α΄: Όλοι οι άνθρωποι είναι θνητοί,
Προκείμενη β΄: Ο Σωκράτης είναι άνθρωπος,
Συμπέρασμα: Άρα, ο Σωκράτης είναι θνητός.
- (β) Προκείμενη α΄: Μερικοί άνθρωποι είναι φιλόσοφοι,
Προκείμενη β΄: Ο Σωκράτης είναι άνθρωπος,
Συμπέρασμα: Άρα, ο Σωκράτης είναι φιλόσοφος.
- (γ) Προκείμενη α΄: Μερικοί άνθρωποι είναι φιλόσοφοι,
Προκείμενη β΄: Ο Θεμιστοκλής είναι άνθρωπος,
Συμπέρασμα: Άρα, ο Θεμιστοκλής είναι φιλόσοφος.

2) Πώς αντιλαμβάνεστε την άποψη του Αυστριακού φιλοσόφου Λούντβιχ Βιτγκενστάιν (20^{ος} αι) " Η λέξη «Φιλοσοφία» σημαίνει κάτι που στέκει πάνω ή κάτω από τις επιστήμες αλλά όχι δίπλα τους".

3) Θεωρείτε πως η Φιλοσοφία, επειδή γυρνά στο παρελθόν, πρέπει να θεωρηθεί «οπισθοδρομική» επιστήμη;